

A fejlődő Csongrád megye

Makó ötödik ötéves terve

A város közigazgatási területe 22 913 hektár, ebből belterület 3337 hektár. A külterületen még ma is mintegy 900–950 tanyaépület található, bár számuk évről évre csökken. Lakóinak száma jelenleg 30 017 (1930: 35 822, 1960: 31 700, 1970: 30 272), enyhén csökkenő, de a közeljövőben lassú növekedése várható. Jelentősebb ipari üzemek — a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár, a MEDIKOR Művek, a FÉG, a Paprikafeldolgozó Vállalat, a Szegedi Konzervgyár — főként telephelyek. Több ipari szövetkezet s négy mezőgazdasági termelőszövetkezet működik a városban. Világhírű mezőgazdasági termékek a vöröshagyma. Az oktatást többek között a

József Attila Gimnázium, az ipari szakmunkásképző iskola, az általános iskolák, a művelődést a múzeum, az új könyvtár, az egészségügyet a kórház, a körzeti orvosi rendelők szolgálják. A városnak kitűnő Maros-parti strandja van. Átmenő idegenforgalma igen élénk a 43-as főközlekedési út, illetve a nagylaki határátkelőhely révén. Az ország legszebb klasszicista stílusú műemlékei között tartják számon a mai városi tanácsházát, az egykori megyeházát. Makó a települések hierarchiájában középfokú központi szerepkört tölt be, s mint ilyen, vonzáskörzete, például az egészségügyi ellátásban, túllép a megyehatáron is.

Fordulat a városiasodás folyamatában

A század elején Makó viszonylag fejlett kereskedelmet folytató mezőváros volt. A lakosság többsége a mezőgazdaságból élt. A hagyományok kialakulásával ugyan a nagybirtok nem tudta megvetni lábát, de a szegényparasztok és az agrárproletárok száma egyre nőtt. A nagyipar hiánya lelassította a városiasodás folyamatát, s ennek hatása még ma is érezhető. A kis számú ipari munkásság politikai erejére mégis jellemző, hogy a város felszabadulása után igen sok makói munkás került vezető beosztásba, nemcsak helyben, hanem országos szervekben is.

A város felszabadulást követő fejlődése a hatvanas évek közepén váltott nagyobb sebességre. Új üzemek telepedtek meg, s új lakóházak, iskolák, óvodák épültek. A IV. ötéves terv pedig olyan eredményeket hozott, amilyeneket Makó, soha addig nem ért el. Az ipari üzemek többségükben teljesítették céljaikat, s a termelés növekedésének megfelelően mind a szocialista, mind a tőkés kivitt megkötészek. A mezőgazdaság is megfelelt a várakozásnak. A növénytermesztésben meghonosodott az iparszerű termelés, a vöröshagyma-termesztés munkáinak már mintegy 85 százalékát géppel végezték. A vöröshagyma termesztésének gépesítése, bátran mondhatni, évszázados gondot oldott meg. A mezőgazdaság jó munkájára jellemző, hogy 1974. évi eredmények alapján a város mind a négy termelőszövetkezet megkapta a Kiváló Szövetkezet címet. Sajnos, a tervidőszakban súlyos elemi csapások hát-

ráltatták a fejlődést. A gazdaságok alighogy kiheverték az 1970-es árvíz következményeit, jött az 1975-ös belvíz, melynek pusztítása nagyon megnehezítette számukra az ötödik ötéves tervre való felkészülést.

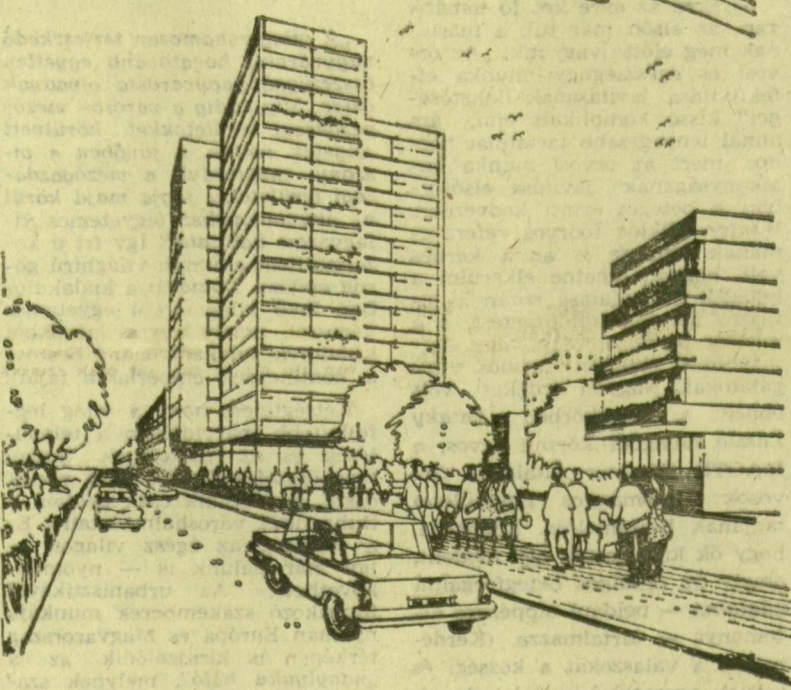
Mivel a városban alapvető politikai és gazdasági cél volt a még meglévő munkaerő-tartalékok munkába állítása, s ezt az ipari üzemek technikai és technológiai korszerűsítésével jórészt sikerült is elérni, előtérbe került a szakmunkásképzés fokozása is. Az 5425 iparban foglalkoztatott 40,8 százaléka szakképzett, 34,4 betanított, s 24,6 szakképzetlen munkaerő. Mint a megyében másutt is, Makón szintén kimutatható, hogy az utóbbi két évben indokolatlanul nőtt az adminisztratív munkakörben foglalkoztatottak száma.

A terv — ahogy a makói várospolitikuskok mondják — lakáscentrikus volt. Ennek szükségességét két szempontból is alátámasztják. Egyrészt a jelenlegi lakásállomány 40 százaléka még a századforduló előtt, 45,7 százaléka a századforduló és a felszabadulás között épült, s ráadásul minden ötödik régi épület alapozás nélküli. Másrészt 1970-ben árvíz, 1974-ben és 1975-ben belvíz pusztította a várost. Tavalyelőtt 1000–1200 lakást, tavaly június-júliusban 1924 lakást rongált meg a belvíz. Végül is 1377 épület szorul felújításra, s a belvíz járta Honvéd városrész helyett 57 lakóházat a magasabb fekvésű Gerizdesen kell felépíteni. A belvízkárok helyreállítását hátráltatja a magas telekár, s hogy néhány épí-

tőanyagból még most sem egyenletes az ellátás.

A IV. ötéves tervben az előre elhatározott 1000 lakás helyett 1379 épült fel, elsősorban azért, mert több családi ház került tőle alá. (Talán nem érdeketlen megemlíteni, hogy száz lakásra 1970-ben Makón 286 lakó jutott, 1975-ben 265, míg Szegeden 320.) A lakásépítkezést egyúttal a városközpont korszerűsítésének szolgálatába állították. Megjelen-

Városiasodás

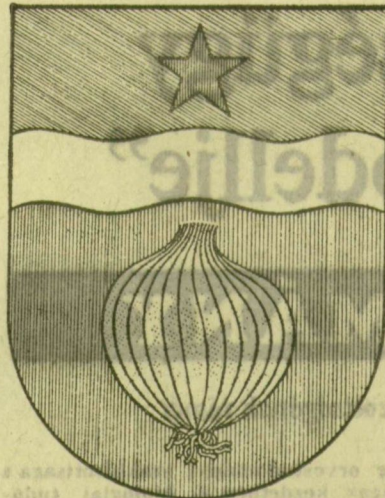

Az Eötvös utca sarkának beépítési terve

tek Makón a szegedi házgyárból kikerült panelépületek is.

Nem túlzás korszakos jelentőségűnek tulajdonítani a városiasodás folyamatában, hogy a IV. ötéves tervben a belterületi házak 95 százaléka központi vízellátást kapott — a víztérelési mutatók meghaladják az országos, valamint a városi átlagot is —, valamint, hogy 1974-ben megkezdődött a vezetékes gázszolgáltatás, 7 kilométer hosszú vezeték építésével, s csaknem 400 lakás bekapcsolásával az új hálózatba.

A város jelentősebb útjait felújították, de a burkolt utak hossza — a mintegy 10 kilométert kitevő új úttest ellenére — még mindig a megyei átlag alatt maradt. Megkezdődött a 43-as főközlekedési út rekonstrukciója, mely már a mostani tervidőszakban fejeződik be. A tervezett 5 ezer helyett 9 ezer négyzetméter járda épült — tekintélyes

része társadalmi munka segítségével. Megkezdték az elavult, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítését a veszélyeztetett Honvéd városrészben és a Munkástelepen.

A városzeretet és a társadalmi összefogás szép példája, hogy a tervben szereplő 100 óvodai hely megteremtését 1974. szeptember 26-án, a város felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére teljesítették, az óvoda mindössze hét hónap alatt épült fel. A Bajza utcai iskola új 4 tanterme hasonlóan gyors iramban készült.

Egy 200 személyes kollégium,

zések Gyárát; a már honos FÉG tavaly — alig fél évvel a beruházás elhatározása után — új üzemcsarnokban kezdte meg a termelést. Célul tűzték ki az V. ötéves tervben, hogy az országosnál nagyobb arányban növeleik a város üzemében a termelést, hogy a tervidőszak végére a mostani 30–35 százalékkal meghaladja. Ezt elsősorban az elavult géppark korszerűsítésével kívánják elérni. Feltétlenül szükség van a belső irányítási rendszer fejlesztésére, az érdekeltség nagyobb összhangjának megteremtésére is, mivel a makói ipari üzemek többnyire egy-egy nagyvállalat gyárgyégei. Napirendre kerül a szövetkezeti ipar gyártmányainak profilredezése, s hogy megteremtsek személyi és tárgyi feltételeit annak, hogy az arra alkalmas szövetkezetek közepüzemmé váljanak. Makón 1600 embert foglalkoztat a szövetkezeti ipar, a feladat súlya tehát kétségtelenül nagy. Az ipar fejlődését segíti elő az építőipar tervezett koncentrációja, s a mezőgazdaságát a hűtőkapacitás megteremtése, elsősorban a hagyományos raktározásának elősegítése.

A mezőgazdaság számára is nagy célokat foglal magában az V. ötéves terv: teljessé teszik az iparszerű termelési rendszereket, és 1980-ra a gabonafélék, a kukorica és a cukorrépa betakarítását teljes egészében, a hagyma betakarítását 95 százalékban gépesíteni fogják. Ugyancsak a tervidőszak végére hektáronként átlagosan 42 mázsa búzatermés elérését tűzték ki célul, ami több, mint a 40 mázsa előíró megyei terv, de mégis reális, mert Makón az átlagosnál jobb a termőföld minősége. A város és mezőgazdasági területének komplex belvízmentesítése a terv egyik legszebb és legnagyobb távlatot nyitó fejezete.

A terv továbbra is lakáscentrikus: csaknem 1400 lakás felépítése a feladat. De legalább ekkora súlyú, hogy a kormány és a megye segítségével megkezdődik a már említett csapadék- és belvízelvezető rendszer megépítése.

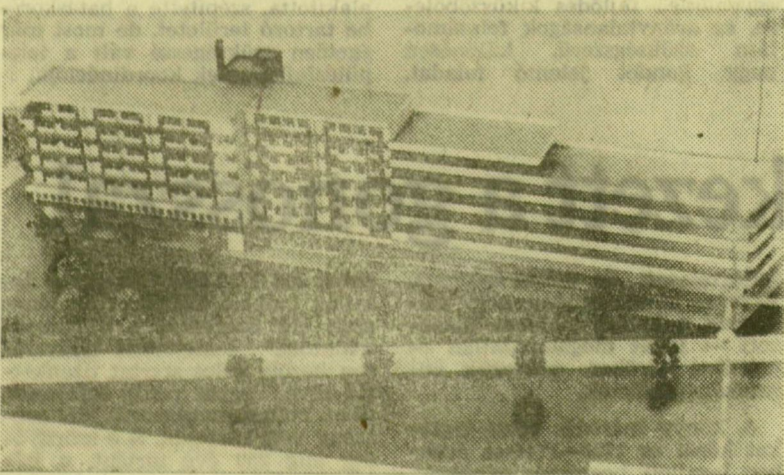
Befejezik a 43-as út városi szakaszának korszerűsítését, az új lakónegyedek járdáépítési programját. Gondoskodnak róla, hogy a telepserűen épült, többszintes lakóházakat bekapcsolják a szennyvízhálózatba. Két új, 500 köbméter víz befogadására alkalmas tárolót építenek, a gázhálózatba mintegy 1600–1800 lakást kapcsolnak be. A tervben 80 bölcsődei, 100 óvodai hely megteremtése és egy 8 tantermes iskola felépítése szerepel.

A IV. ötéves terv idejéről áthúzódó beruházások ebben az ötéves tervben elkészülnek. Ezek közül feltétlenül említést érdemel a 96 személyes középiskolai kollégium, a Deák Ferenc utcai szolgáltató ház, s legfőképpen a kórház rekonstrukciója. Az újonnan kezdődő beruházások közül kiválik fontosságával a kétszintes Maros áruház, melyet a szövetkezet épít, azután három új 'ABC-áruház — ezekkel zárul a „gyűrű” —, a Volán autóbuszpályaudvar, valamint a kemping építésének folytatása. A makóiak nagyon szeretnék, ha új otthon kapna a múzeum és a közművelődés is. Ezek előkészítésére és tervezésére is keresik a megoldást, még ha megvalósításuk esetleg a következő ötéves tervben válik esedékessé.

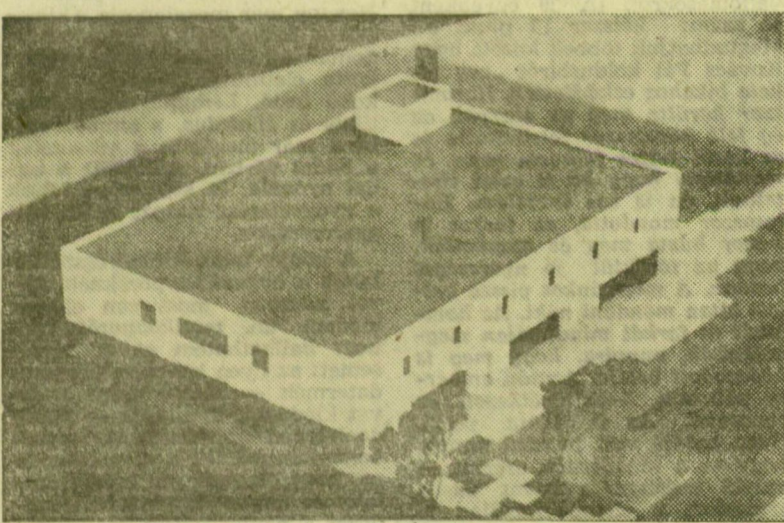
Egyre közelebb egymáshoz

Új híd ível át a Maroson Makónál. A megyei településfejlesztési versenyben tavaly Makó lett az első a városok között. Feléredt évtizedes álmából a város, megpoptatta tagjait, nyújtózik s nekiiramodik. A város szorgalmas népe építi és szépíti lakóhelyét, s munkájában nemcsak saját, közvetlen vezetőiben, hanem a megye párt- és tanácsi vezetőiben is segítségre talál. A szegediek is mindig közel érezték magukhoz Makót. A 43-as úton pontosan annyira van Makó Szegedhez, mint Szeged Makóhoz, s mégis egyre közelebb.

FEHÉR KÁLMÁN

Új szárny (jobbról) a már meglévő épület lezárásaként

A Maros-áruház makettje

A gazdasági szerkezet átalakítása

Az eddigiekből bizonyára világosan kirajzolódik, hogy a makóiak szorgalmas és célratörő munkával megteremtették városuk továbbfejlesztésének alapját, az ötödik ötéves terv megkezdését és sikeres teljesítését.

— Arra összpontosítottunk — mondotta erről dr. Vezér Károly, az MSZMP Makó városi bizottságának első titkára —, hogy a középtávú program biztossága a városfejlesztés egyensúlyát, a tervszerű növekedést, a célok és források összhangját, a népgazdasági és a helyi érde-

kek egységét. Gazdaságpolitikánk szem előtt tartja, hogy a városban tovább kell erősíteni a termelőeszközök szocialista tulajdonát, folyamatosan kell fejlesztenünk a szocialista termelési viszonyokat, s folytatnunk szükséges a város gazdasági és iparszerkezetének ésszerű átalakítását.

Az ésszerű és koncentrált iparosítást szolgálja három gyár erőteljes fejlesztése. Most épült le Makón a Taurus Gumigyár; a MEDIKOR Művek, mely átvette az Egészségügyi Berende-